

Bårliskogen barnehage

PROGRESJONSPLAN 2023_2024

Kommunikasjon språk og tekst,

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

I barnehagen skal barna få erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforsking av muntlige språk så vel som skriftspråk.

Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna:

- uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter
- bruker språket til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter
- videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd
- leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord
- møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer
- opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale
- utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråksuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter

Personalet skal:

- skape et variert språkmiljø der barna opplever glede ved å bruke språket og kommunisere med andre
- synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og uttrykksformer
- invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål
- oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme
- støtte barnas lek med og utforsking av skriftspråket
- bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer
- inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter

Fagområde	1-2 ÅR	3-4 ÅR	5-6 ÅR
Kommunikasjon, språk og tekst	• Personalet bruker språket aktivt og bevisst gjennom hele dagen • Vi bader barna i språk og bruker sang, bevegelser, rim og regler, enkle spill, eventyr og språkposer • Jevnlig bruk av bøker for å gi barna et godt forhold til bøker og gode lesestunder • Personalet er sensitive og forstår og tolker barnas kroppsspråk, mimikk og lyder. • Personalet tar seg tid/undrer seg sammen med barna. Rommet som 3 pedagog "Lillerommet" • Antall, rom, form og farge • Språk, vente på tur, samspill • Preposisjoner ved å studere vegg m ballkunst og leke med klatreveggen	• Vi bruker sang, bevegelser, rim og regler • Vi bruker musikk, lydbøker, bildebøker og høytlesing • Vi bruker språkposer med konkreter til lek i grupper og samlingsstunder • Vi besøker Strømmen bibliotek for å låne bøker og delta på lesestund • Vi viser forståelse for betydningen av barnas morsmål • Vi bruker rutinesituasjoner for å sette ord på følelser og handlinger barnet opplever • Personalet er sensitive og forstår og tolker barnas kroppsspråk, mimikk og lyder • Rommet som tredje pedagog • Barna får mulighet til å utvikle kunnskap innenfor rollelek, samarbeid, dramatisering, kultur, fantasi og ikke minst språkutvikling • Dramatisering/eventyr/kultur/smågrupper/konstruksjonslek/rollelek/sosialt samspill/fantasi/motorisk/ • Personalet tar seg tid/undrer seg sammen med barna. • Vi eksperimenter for å skape gode samtaler og undring om det vi ser og gjør. Bruk av litteratur: 10 små vennebøker.	• Vi leser fortsettelsesbøker • Barna er med på å lage digitale eventyr • Barna er med på å dramatisere eventyr • Barna deltar på kulturarrangement • Barna skal oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere • Invitere til ulike type samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål • Vi har samtaler om følelser og kroppen min i forhold til et program som heter «Kroppen min er min» • Personalet er sensitive og forstår og tolker barnas kroppsspråk, mimikk og lyder • Barna får begynnende forståelse for bokstaver og tall.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn opplever bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de får være i bevegelse, lek og sosial samhandling og opplever motivasjon og mestring ut ifra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser.

Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. Gjennom medvirkning i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse.

Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna:

- opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt
- blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold
- videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper
- opplever å vurdere og mestre risikolek gjennom kroppslige utfordringer
- blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser
- setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser
- får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid

Personalet skal:

- være aktive og tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barnets mestring
- bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktivitet og hvile
- gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet
- bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp, og respekt for andres grenser
- legge til rette for at måltider og matlaging bidrar til måltidsglede, deltagelse, samtaler og fellesskapsfølelse hos barna
- kjenne og praktisere nasjonale føringer for helsefremmende og forebyggende tiltak som gjelder barn

Fagområde	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Kropp, bevegelse, mat og helse	• Vi legger til rette for sansemotorisk lek og utfoldelse inne og ute • Aktiviteter med dans, musikk og bevegelse • Vi skaper god stemning rundt matbordet og gir barna et positivt forhold til mat og måltider • Barna skal få god tid til å spise • Vi har gode rutiner for hygiene og smittevern slik at barna opplever dette som en naturlig del av hverdagen • Teddy introduseres i hverdagen. Sosialkompetanse, følelser. Vi fokuserer både på mental og fysisk helse • Barn har tilgang til fysisk aktivitet, grov motorisk, samspill, antall, rom, form, farger, språk,	• Vi legger til rette for daglig fysisk aktivitet • Vi går på tur i nærmiljøet • Vi utnytter snørike dager med akebrett og ski • Vi har fokus på sunne matvarer og har samtaler om gode sunne valg • Vi har samtaler om hvor maten kommer fra • Personalet skal delta aktivt i måltidet • Måltidet skal være en pedagogisk arena åpen for medvirkning • Vi dyrker egen mat i kjøkkenhage • Vi sløyer en fisk for å få kjennskap til fiskens indre organer • Vi utforsker Torso-dukken som viser oss de indre organene til et menneske • Vi har gode rutiner for hygiene og smittevern slik at barna opplever dette som en naturlig del av hverdagen. • Gjenkjenner Teddy og han blir med på ulike temaer. Lærer å ta vare på kroppen vår og blir kjent med forskjellige kroppsdelar.	• Barna er med på å tilberede måltider • Barna skal få god tid til å spise og oppleve ro og harmoni rundt måltidet • Barna skal få grønnsaker, frukt eller bær hver dag • Måltidet som sosial arena viktig for møtet mellom barn og mellom barn og voksne. • Måltidet gir en strukturert ramme for samspill, deltakelse og dialog, og er viktig for fellesskapet og for å skape trivsel • Personalet er viktige rollemodeller, og barna lærer av hva de gjør og hvordan man skal omgås rundt et bord. • Barna ser på «Den magiske kroppen» på Nrksuper.no • Barna blir kjent med å sette grenser for egen kropp gjennom programmet «Kroppen min er min» • Barnesamtaler, hvordan blir vi til, gode og vonde hemmeligheter. Gode og vonde berøringer. • Vi øver på selvstendighetstrening (smøre mat selv, kle seg til utetid, tørke seg etter dobesøk)

Kunst, kultur og kreativitet

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltagelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforsking, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhörighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve, og å skape kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. I arbeid med fagområdet skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Barnehagen må legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk.

Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna:

- har tilgang til ting og materiell som understøtter deres lekende og estetiske uttrykksformer
- tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede
- bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne
- møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre
- bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk
- opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet

Personalet skal:

- samtale med barna om deres og andres kunst og kulturelle uttrykk
- gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur
- være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforsking av de estetiske områdene
- motivere barna til å uttrykke seg gjennom skapende virksomhet og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer
- synliggjøre og skape estetiske dimensjoner i barnehagens inne- og uterom
- gi barna anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk fra fortid og samtid
- bidra til at kulturelt mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen

Fagområde	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Kunst, kultur og kreativitet	- Barna blir kjent med og bruker ulikt formingsmaterieill, som for eksempel tegning, maling, og plastelina - Vi legger til rette for bygg- og konstruksjonslek - Barna får erfaring med musikk og i å bruke og høre på instrumenter - Vi markerer kulturelle tradisjoner - Rommet som 3 pedagog. - Barn har tilgang til å bli kjent med maling, farge, forming, musikk, dans o.l i smågrupper.	- Motivere barna til å utfolde sine kreative evner. - Være nysgjerrige i møtet med farger og eksperimentering. - Tilrettelegge for fantasi og skaperglede. - Skape arena for opplevelser der musikk er en kilde til glede, dans og sang. - Legge til rette for rollelek og skuespill. - Arbeid med ulike materialer - plastelina, perler og maling. - Klippe og lime. - Fargelære, eksperimentere med farger. - Bruke musikk og instrumenter aktivt og ha det tilgjengelig for barna. - Vi undrer oss og eksperimenterer med ting vi lurer på. - Vi bruker rommet som tredje pedagog. - Barn har tilgang til å bli kjent med maling, farge, forming, musikk, dans o.l i smågrupper.	- Gi barna tid og rom for å gjennomføre aktivitetene. - Utnytte den ulike kompetansen i personalgruppen. - Legge til rette for ulike uttrykksformer. - Implementere ulike formingsverktøy i barnehagen. - Introdusere nytt og ukjent materiale. - Veilede barna i å kunne bearbeide sine inntrykk gjennom kreativitet. - La barna få oppleve at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse. - Veve, sy, hekle, perle og plastelina. - Klippe og limeaktivitet. - Kunstutstilling. - Kulturarrangement - Rommet som 3 pedagog. - Barn har tilgang til å bli kjent med maling, farge, forming, musikk, dans o.l i smågrupper.

Natur, miljø og teknologi

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen, får erfaringer med naturen som fremmer evne til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider. Barnehagen skal legge til rette for at barna får et mangfold av naturopplevelser og får oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna forblir nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, kan oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna:

- opplever og utforsker naturen og naturens mangfold
- får gode opplevelser med friluftsliv året rundt
- opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover
- får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og blir kjent med hvordan de kan ta vare på naturen
- lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper
- får kjennskap til menneskets livssyklus

Personalet skal:

- legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring
- gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd
- synliggjøre naturfenomener og reflektere sammen med barna om hvordan livet i naturen henger sammen
- utforske og eksperimentere med teknologi og naturfenomener sammen med barna
- få erfaring med å bruke naturen som spiskammers

Fagområde	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Natur, miljø og teknologi	- Barna blir kjent med barnehagens uteområde - Vi opplever, erfarer og undrer oss over planter, dyr og insekter, i og utenfor barnehagen - Vi går turer hvor vi utforsker og opplever barnehagens nærmiljø - Vi bruker rommet som tredje pedagog - Natur og miljø er en fantastisk tredje pedagog - Bruk kreativiteten og fantasien - Benytt anledningen til å bruke alle sansene dine	- Vi går turer i nærmiljøet og i skogen. - Vi lærer om årstider og skiftninger i naturen. Opplever glede og undring ved å ferdes i naturen. - Vi sår urter og grønnsaker i melkekartonger og ute i pallekasser. - Kunne høste av naturen det vi finner på tur og det vi har sådd i grønnsakshagen. - Vi følger epletreet i barnehagen. - Barna får kunnskap om dyr, insekter og dyreliv. - Ved å bruke ny og gammel metode innen realfag og teknologi for å utføre eksperimenter får vi erfaring med hvordan ting fungerer og henger sammen. - Barna får erfaring og kjennskap til kildesortering, naturvern og sammenhenger i naturen. - Barna får kjennskap til kompostering av matavfall. - Rommet som 3 pedagog - Natur og miljø er en fantastisk tredje pedagog - Bruk kreativiteten og fantasien - Benytt anledningen til å bruke alle sansene dine	- Vi har egne turer for førskolebarna i nærmiljøet og utenfor nærmiljøet. - Kunnskap om hva søppel er, og hva dette gjør med naturen. - Kunnskap om frø og prosessen fra frø, spire og gro til resultat, ulike planter. - Vi lager bie-hotell og sår blomster bier liker og trenger. - Observerer innsekter og maurtuer. - Vi fordypet oss i frukt, bær, bier og blomster - Lager kjøkkenhage - Vi undersøker forskjellige metoder, gjenstander og masser gjennom prosesser i undring og oppdagelser med barna. - Vi bruker møter med barn og voksne til å reflektere over hva vi oppdaget og lærte underveis. - Vi bruker rommet som tredje pedagog - Natur og miljø er en fantastisk tredje pedagog - Bruk kreativiteten og fantasien - Benytt anledningen til å bruke alle sansene dine

Antall, rom og form

Fagområdet handler om å utforske, oppdage og skape strukturer og sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.

Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med antall og telling, plassering, orientering, visualisering, sortering, sammenligning, måling og mønster. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger.

Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna:

- oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger
- danner seg matematiske begreper og videreutvikler måter å uttrykke innholdet i og omfanget av disse
- leker og eksperimenterer med tall og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke disse på
- erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse
- videreutvikler sin romforståelse ved å utforske romlige sammenhenger med kropp og sanser
- undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter
- løser matematiske problemer og opplever verdien av å prøve og feile

Personalet skal:

- bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen
- styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttrykksformer
- legge til rette for matematiske erfaringer gjennom å berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler
- stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning

Fagområde	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Antall, rom og form	- Barna blir presentert for og kjent med førmatematiske begreper - Barna får møte tall og geometriske figurer visuelt og gjennom språk i daglige situasjoner - Vi bruker rommet som den tredje pedagog	- Utvikle og utvide sin forståelse av matematiske former og begreper. - Få møte med tall, visuelt og med språk. - Kims lek. - Telling ved pådekking av matbord. - Leke med sorteringsmateriale. - Spille ludo og andre tallspill. - Leke med måleenheter. - Øve på problemløsning på egen hånd og sammen med andre. - Gjenkjenne former og tall i naturen - Bruke samlingsstund til lek med matematikk	- Spille ulike spill. - Konstruksjonslek - Lære tallrekken 1-10 - Organisere og kategorisere i forhold til form og farge. - Stimulere til refleksjon gjennom spørsmål og undring rundt matematisk problem - Gå på skattejakt eller oppdagelsesferd som kan føre til gode samtaler, forståelse og gjenkjenning av former, tall og begreper - Måle og sammenligne former og størrelser i naturen, i materiale og ved bruk av digitale verktøy for å bli kjent med realfag - Bruke digitale verktøy for å gjenkjenne og lære matematiske begrep

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold.

Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfoldig og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.

Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna:

- blir kjent med kristen tro og kulturarv og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen og i lokalsamfunnet
- utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål
- får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier
- får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og å leve sammen på
- utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap

Personalet skal:

- formidle historier og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer
- utforske og undre seg over eksistensielle, etiske, religiøse, livssynsmessige og filosofiske spørsmål sammen med barna
- bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet
- gi barna opplevelser og kjennskap til merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og religioner og livssyn som er representert i lokalsamfunnet
- samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltagelse kan støtte og utvide barnas tenkning
- identifisere verdikonflikter i hverdagen, reflektere over verdiprioriteringer og holdninger og ha et bevisst forhold til hvordan disse kommer til uttrykk i arbeidet med barna

Fagområde	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Etikk, religion og filosofi	• Vi styrker barnas sosiale utvikling ved å ha fokus på å være gode mot hverandre og gjennom å lære seg å sette egne grenser • Vi markerer kulturelle tradisjoner • Vi verdsetter ulikheter og viser hverandre respekt • Personalet er gode rollemodeller og viser holdninger som respekt og likeverd i forhold til barn, foreldre og kollegaer	• Bruke etiske problemstillinger som utgangspunkt for samtaler • Skape gode, trygge arenaer for å utvikle barnas toleranse og respekt for hverandre • Tenke kritisk–handle etisk. • Markere Samefolkets dag. • Markere FN -dag. • Sette lys på, og skape nysgjerrighet og refleksjon rundt religioner og livssyn som er representert i barnehagen • Få kunnskap om normer og verdier i samfunnet • Skape undring og refleksjon i samtaler med barna med rom for filosofiske spørsmål • Personalet er gode rollemodeller og viser holdninger som respekt og likeverd i forhold til barn, foreldre og kollegaer	• Barnesamtaler. • Lære barna at alle er like verdifulle og har lik rett til å bli sett og hørt. • Invitere til medvirkning. • Legge til rette for filosofiske samtaler for barna • Motivere til undring og refleksjon rundt etiske spørsmål • Skape gode, trygge arenaer for å utvikle barnas toleranse og respekt for hverandre • Personalet er gode rollemodeller og viser holdninger som respekt og likeverd i forhold til barn, foreldre og kollegaer • Lære barna om barns rettigheter. Hente punkter fra barnekonvensjonen. • Reflektere over hva det betyr at de voksne skal gjøre det som er best for barn

Nærmiljø og samfunn

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.

Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna opplever tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet. Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter og andre minoriteter. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene.

Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna:

- oppmuntres til å påvirke og medvirke i sin egen hverdag og utvikler tillit til egen deltakelse i og påvirkning av fellesskapet
- erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse
- utforsker ulike landskap og blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt
- blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner
- blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer
- blir kjent med at samene er Norges urbefolkning og få kjennskap til samisk kultur
- får kjennskap til nasjonale minoriteter og andre minoritetsgrupper

Personalet skal:

- sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og for andre
- introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt
- gi like muligheter til barna, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotypier og rasisme
- gi barna forståelse av at samfunnet er i endring og at de inngår i en historisk, nåtidig og fremtidig sammenheng
- gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner
- gjøre barna kjent med nasjonale minoriteter og andre minoritetsgrupper
- gi barna begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen

Fagområde	1-2 år	3-4 år	5-6 år
Nærmiljø og samfunn	- Gjennom turer blir barna kjent med barnehagens landskap og nærmiljø - Gi barna erfaring i å ferdes trygt - Vi bruker refleksvester på tur for å være mer synlig i trafikken - Gi barna muligheter til medbestemmelse - De voksne gir barna tillit og trygghet til å delta i hverdagen - Personalet jobber med selvinnsikt for å gi alle barn like muligheter	- Opplevelser/tur i nærmiljø og lokale - Vi lærer om sikkerheten ved å bruke refleks når vi ferdes i trafikken - Barna lærer å stå i kø og vente på tur i aktiviteter i barnehagen - Barna erfarer hvor viktig det er å ta hensyn til hverandre når vi sykler - Barna deltar på kulturarrangement <i>(*med forbehold i f.t. Korona)</i> - Oppsøke ulike arbeidsplasser og institusjoner*. - Bli kjent med Samisk kultur og tradisjon. - Lære barna å vise hverandre respekt. - Lære barna forståelse av likeverd.	- Turer i lokalmiljø: Bussturer, Kinobesøk, Tur i skogen, Delta på Solheimcup* - De voksne er rollemodeller for å lære barna om god trafiksikkerhet - Gjennom hinderløyper og turer i lokalmiljøet lærer barna å vente på tur, og ta hensyn til hverandre når de ferdes i trafikken - Får kjennskap til og deltar på kulturarrangement i nærmiljø. - Barna får erfare og virke med i egen hverdag - Barna skal aktivt få delta i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet - Personalet er rollemodeller og jobber kontinuerlig med å lære barna å være respektfulle mot hverandre - Sette fokus på likeverd, alle er like verdifulle - Alle barna skal få medvirke i fellesskapet

Trygg i Trafikken

I tillegg til Fagområdene i Rammeplanen har vi i Bårilskogen barnehage valgt å lage en egen progresjonsplan for Temaet: Trygg i trafikken

Barn har rett på en trygg og god oppvekst, der trafikkssikkerhet inngår. Trafikkssikkerhet er de voksnes ansvar, og de er rollemodeller for den oppvoksende generasjonen. Hvis holdninger og vaner etableres tidlig vil det være lettere å tenke trafikkssikkerhet videre i livet. Barn er trafikanter hver dag, enten som passasjer, fotgjenger og etter hvert syklist.

Trafikkssikkerhet bør være naturlig del av dannelse og dermed barnehagens innhold. I rammeplanen for barnehagen står det under fagområdet nærmiljø, og samfunn at: "Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljø, og lærer å orientere seg og ferdes trygt."

Fagområde	1-2 år	2-3 år	5-6 år
Kropp, bevegelse og helse Nærmiljø og samfunn Kunst kultur og kreativitet	• Oppøver seg god kroppsbeherskelse og motoriske ferdigheter • Bruke sanser som syn og hørsel for å orientere seg • Lytteleker • Oppmerksomhetsøvelse • Se og bli kjent med skilt og symboler	• Skape læringssituasjoner i lek om trafikk, på tur i skogen via i aktivitet inne som eks lek med tog og bil. • Enkle trafikkspill • Sanger • Bli kjent med å ferdes på tur • Ta med bruk av sansene i trafikken • Gå på turer å bli kjent i nærmiljø • Lære gjennom kreativitet i forming eller i form av realkompetanse	• Trafikkspill • Bli kjent med Naffen og Trygg Trafikk • Gå på skiltjakt • Lage rebusløyper • Lære om rødt og grønt lys • Lære forskjellige regler i trafikken på tur i nærmiljø og i samling • Lære å ta hensyn til andre i trafikken • Lære å ta hensyn til hverandre på sykkelbanen • Bruke forskjellige læremetoder

Trygg i Barnehagen

Høykvalitetsbarnehager er viktige for barna læring og kognitive utvikling. For å tilby høykvalitetsbarnehager må personalet ha kunnskap om hvordan relasjoner påvirker alle utviklingsområder i barns liv. Små barn lærer gjennom de relasjoner de inngår i. Disse relasjonene legger grunnlaget for barns senere utvikling både når det gjelder; selvbilde, psykiske helse, selvregulering, motivasjon for å lære, hvordan det går på skolen, og problemløsningsevner m. mer. (Burchinal, Kainz, & Cai, 2011; Belsky, 2007; Burger, 2014). I motsetning viser forskning at lav kvalitet kan gi skade på kort og lang sikt. (McCartney, 2010; Sagi, 2002)

For å øke personalet sin forståelse av sammenhengen mellom gode, utviklingsstøttende voksen-barn samspill og barns trivsel, læring og utvikling får hele personalet en innføring i ulike CLASS dimensjoner = kvalitet i praksis.

Det skal gi grunnlag for videre refleksjon/diskusjon om kvalitet i egen avdeling og videre kvalitetsarbeid for den enkelte.

Emosjonell støtte	Positivt klima	Ansattes sensitivitet	Ta barnets perspektiv
- Hvordan de ansatte hjelper barna med å utvikle - Varme, støttende relasjoner med ansatte og jevnaldrende - Glede og begeistring over å lære - Motivasjon til å engasjere seg i læringsaktiviteter - Opplevelse av trygghet og trivsel på avdelingen - Villighet til å akseptere ulike utfordringer, både sosiale og kognitive - Alderstilpasset grad av autonomi	- være der barna er - dele glede og positive følelser. - delta i aktiviteter sammen med barna - sørge for at kontakten med barna er gjensidig og går frem og tilbake (hver sin tur) - støtte barnas kontakt med hverandre - smile, le og ha det morsomt sammen med barna - vise genuin entusiasme og iver - uttrykke positive følelser både verbalt og kroppslig - støtte barna i å vise positive følelser overfor hverandre - være høflig - ha blikk-kontakt med barna - vennlig og rolig stemme - bruke respektfullt språk og kommunikasjon - la kroppen være vendt mot barna når man er i kontakt med dem - si hva dere skal gjøre med barnet på forhånd	- være oppmerksom på alle barna - fange raskt opp problemer og barn som trenger støtte - gi reaksjoner og svar tilpasset det enkelte barn - reager på barnet behov for oppmerksomhet/kontakt - støtte og akseptere barnas følelser, også vanskelige følelser - gi barna trøst og støtte ved behov - sørge for at barna føler seg vel sammen med alle ansatte - ta imot barna som søker trøst - gi også trøst til de barna som ikke søker det, ofte trenger de det også - gi barna støtte til å løse problemer sine	- følge barnas initiativ og la barnet lede når det er mulig - la barna ta valg når det er mulig - fange opp og støtte barnas uttrykk, ønsker og ideer - legg til rette for at barna får muligheter til å gi uttrykk for - egne tanker og ideer. - la barna få bevege seg og snakke fritt når det er mulig for eksempel, gå til og fra en aktivitet. - gjennomføre aktiviteter på en fleksibel måte «ta det som det kommer» - tilpasse seg ulike barn - la barna ta ansvar - oppmuntre barna til å få til ting selv - gjør leker, materiell og utstyr tilgjengelig slik at barna får tak i dem - støtte barna til å løse konflikter seg imellom og forstå den andres perspektiv
Hva kjennetegner relasjonen mellom barn og voksen	Handlerom kontakten mellom ansatte og barn og varmen, respekten og gleden som vises både verbalt og nonverbalt i samspilletansatte-barn og barn-barn* •ansatte og barna har gode relasjoner •barna og ansatte har glede av å være sammen og viser positive følelser •barna og ansatte viser interesse og respekt for hverandre	• å være oppmerksom på alle barna og fange opp barnas behov (både kognitive og emosjonelle), følelser og uttrykk • barna får gode svar eller gode reaksjonsmåter tilpasset hvert barn. • Ansatte som støtter, oppmuntrer og fremmer trygghet.	• å ta hensyn til barnas interesser, motivasjon og synspunkter* • medvirkning • utvise fleksibilitet • å oppmuntre barn til selvstendighet og å ta ansvar.

Organisering av avdeling	Veiledning og reguleringsstøtte	Produktivitet	Tilrettelegging for læring og utvikling
- proaktive voksne - tydelige forventninger - støtte til positiv atferd - omdirigere negativ atferd med nærhet, øyekontakt, bruk barnets navn, henvend deg vennlig og rolig, bruk påminnelser. Bruk positive reformuleringer, og ha empati, og fokus på oppgave	- følge aktivt med på hva alle barna gjør «Scan» rommet ofte for å oppfatte tidlige tegn på negativ atferd eller problemer - Vær tydelig på forventninger til barna - Hva slags atferd ønsker du å se? - Vennlig og rolig fortelle barna hva som skal skje slik at de hele tiden er forberedt - barna trenger å vite hva de ansatte forventer av dem - forventingene bør være konsekvente og lette for barna å forstå. - gi konkretiserte når barnet viser positiv atferd - tydelige beskrivelser ved om dirigering eller beskjeder - Sette ord på ønsket atferd	- Å være forberedt til dagen–ha en plan - Å legge til rette for klart definerte aktiviteter gjennom dagen - Etablere gode rutiner for barna som gjennomføres konsekvent - Sørge for gode overganger som er effektive slik at barna slipper for mye venting	- legge til rette for aktiviteter som gir barna flere lærings -og utviklings-muligheter - formen på det pedagogiske arbeidet, mer enn innholdet. Knaggene de ansatte bruker for å engasjere, og hvordan de ansatte organiserer ulike materialer for å fremme læring. - legge til rette for interessante aktiviteter som engasjerer barna - legge til rette for aktiviteter som stimulerer flere sansemodaliteter - syn, hørsel, lukt, smak, berøring (taktilitet), bevegelse - bruk visuelle, auditive, taktile og motoriske virkemidler i læringsøyeblikk/aktivitetene - tilby interessante og kreative materialer som barna kan utforske, ta på, håndtere - gi barna muligheter til å erfare det du forteller på egenhånd. - å legge til rette for aktiviteter som fremme læring og utvikling «bevisste» aktiviteter med et definert mål - å forberede flere aktiviteter og legge til rette for at barna får flere valg av aktiviteter når de er ferdig med en - å sørge for få avbrytelser –vær til stede sammen med barna i aktiviteten - å ha en klar plan for dagen og vite hvordan planen skal gjennomføres og hva som kreves for å få det til.
	- å fremme barnas selv-reguleringsevne gjennom å være proaktive, støtte positiv atferd, ha tydelige forventninger og regler og minimere negativ atferd. - at barn får den støtten de trenger til å regulere følelser og atferd sammen med andre –slik at de fungerer sosialt - fravær av barns negative atferd, er et tegn på at dere hjelper godt til med reguleringen - de fleste barna gjør det som forventes av dem med få eller ingen påminnere	- Vær klar og tydelig overfor barna og sørg for at alle vet hva de skal gjøre. - Å ha tydelige rammer og instruksjoner for de ulike aktivitetene - Sørge for korte overganger fra en aktivitet til en annen, - Følg opp og gi barna den støtten de trenger for å klare overgangene - Bruk de læringsmulighetene som ligger i overgangene - ha det materialet barna trenger for å gjennomføre de ulike aktivitetene tilgjengelig på forhånd	- Er du god på tilrettelegging vil barna være aktive, lytte og fokusere på aktiviteten - Ved starten av aktiviteten og underveis bør du forklare for barna hva de skal gjøre og hvorfor - Oppsummer underveis, og hjelp barna med å holde fokus på oppgaven - Led barna vennlig tilbake til aktiviteten om de skulle bli distrahere.

Støtte til læring og utvikling	Utvikling av tenkning og forståelse	Kvalitet på tilbakemeldinger	Språkstøtte
- Hjelper barna med problemløsning, resonnering og tenkning. - Bruker tilbakemeldinger til å utvide barns ferdigheter og evner, og fremmer dybdelæring. - Hjelper barna med å utvikle mer avanserte språklige ferdigheter	- Stille hvorfor og hvordan spørsmål - Inviter barna med i problemløsning og prediksjon - Hva tror dere skjer når jeg slipper dette egget i gulvet? - La barna få delta i faktiske eksperimenter for å teste ut det dere har snakket om - Snakk med barna om ting dere ser på sammen – la barna klassifisere og sammenligne - Hvilken er størst, minst, mest stor, liten, farger osv - Lær barna kritisk tenkning - Må det være slik? Kan det være andre måter også? - Gi barna muligheter til å planlegge en aktivitet - hvis du vil tegne hva trenger du da? - Nå skal vi ut og det snør ute – hva må du ta på deg da? Hva tar du på først? - Inviter barna med på idemylldring - hva spiser kua? - hva tror dere skjer hvis - La barna få skape noe, være kreative - Sett ulike begreper i sammenheng med hverandre - Lag sammenhenger (integrer) nye begreper og kunnskap med det barnet kan fra før, noe dere har gjort sammen før på dagen, eller tidligere i uken.. - Knytt nye begreper til barnas hverdag - Relater begrepene til barnas liv og noe du vet de kjenner til	- lag et støttesystem (stillas) rundt barnet slik at hun/han kan mestre selv - bruk små hints (tips) for at barna får til det de forsøker seg på - beskriv for barna hvordan de kan få det til eller gi litt motorisk støtte - still barna spørsmål som kan hjelpe deres mestring (ikke for mange) - Vær tålmodig og utholdende sammen med barnet når han/hun prøver seg frem - Still oppfølgingsspørsmål, følg barnet skritt for skritt - Bruk frem og tilbake utvekslinger med hint og oppfølgingsspørsmål som bringer barnet stadig nærmere målet om å mestre - Resultat: at barnet mestrer noe, har forstått noe, kan noe det ikke kunne før (a-ha moment) - Be barna forklare hvordan de har tenkt - Be barna begrunnede svarene de gir - utvide barnas forståelse og/eller deltakelse ved å gi dem forklaringer på begreper og hendelser - forklare for barna slik at de skjønner nye sammenhenger og årsak-virkning (hva skjer når) - Gi tilleggsinformasjon knyttet til det barnet selv sier spontant - tilpasse tilbakemeldingen til hvert enkelt barn - gi konkrete tilbakemeldinger knyttet til hva barna har gjort eller sagt - anerkjenne innsats, prosess og gjennomføring av det barnet gjør, det styrker barnets engasjement og utholdenhet	- Snakk med barna - Legg til rette for at alle barn får snakke og bruke språket gjennom dagen - Legg til rette for samtaler også med jevnaldrende - Gjennom å stille åpne spørsmål stimulerer du barnet til å bruke mer avansert språk, lage setninger, en historie osv. - Gjenta det barnet sier og utvid med mer informasjon - gjenta ord som barnet kan og gi det nye ord som forklares. - Knytt ordene til barnas eget liv. - Beskriv det du gjør hele tiden (selvsnakke). - Beskriv det barna gjør (parallellsnakk), altså deres handlinger, men også følelser/opplevelser. - bruk et variert ordforråd, også med de minste barna - forklar ukjente ord for barnet - Knytt nye ord til noe barnet kan og kjenner til
	- Fokus på læringsprosessen mer enn faktainnlæring og “pugging” - Gi barna muligheter til å analysere og resonnere selv når de står overfor et problem/oppgave - Gi nye begreper og ny kunnskapsmening gjennom å knytte dem til barnas hverdagsliv Dybden på samspillet er viktig, samspillet skal lede an til at barnet får utvidet kunnskap og forståelse, det vi kan kalle dybdelæring	- ansattes tilbakemeldinger til barna på det de gjør eller sier og som fører til at barna lærer og forstår mer, og blir mer utholdende i læringsaktivitetene - Tilbakemeldingene har alltid barnets initiativ/uttrykk/signal som utgangspunkt	- De du gjør for å stimulere barna til å bruke språk og støtte språkutviklingen deres - små barn lærer språk best når de både lytter til andre og selv støttes i å bruke språket her og nå - språklæring skjer særlig når barna holder på med noe som engasjerer dem og språk knyttes til dette